

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. Describe the state of Jewry in Eretz Yisrael during the time of Benjamin of Tudela and Pesachia of Regensburg's travels.
2. Who was then the ruling power in Eretz Yisrael?
3. Describe the state of Jewry in Jerusalem during the time of R. Yehudah al-Charizi's travels. Who was then the ruling power in Jerusalem?
4. In the year 1211 Rav Shimshon of Sens moved from France to Jerusalem. Who else traveled with him?
5. Under what circumstances should a person refrain from moving to Eretz Yisrael?

This and much more will be addressed in the fifth lecture of this series:

"Life in Eretz Yisrael Under the Crusaders, Ayyubids, and Mameluks."

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the memory and *Li-ilui Nishmas*

ר' חיים דוד בן הרב פרץ ע"ה

Mr. David Weiss of blessed memory.

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE
Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XX Lecture #5

LIFE IN ERETZ YISRAEL UNDER THE CRUSADERS, AYYUBIDS, AND MAMELUKS

I. Travelers and Pilgrims: Part Two

A.

אקרי היא עכו אשר היתה בגבול אשר היא תחלת ארץ ישראל והיא יושבת על הים הגדול ושם הנמל הגדול לכל הטועים ההולכים לירושלם בספינות ויורד לפניה הנהר הנקרא נחל קדומים ושם כמו מאתים יהודים ובראשם ר' צדוק ור' יפת ור' יונה. . . . ומשם (כפר נחום) לשיזידיאה הוא גת אשר לפלשתים ושם כמו מאתים (עשרה) יהודים ומאתים כותיים והם היהודים השמרנים הנקראים שמרתנוש והיא עיר יפה וטובה על הים מבניין הורדוס (קיסר) המלך וקרא שמה קיסיריה: ומשם חצי יום לקאקון] והיא קעילה ואין בה יהודים ומשם חצי יום לשרגורג והיא לוד (לוד) ושם יהודי אחד צבע ומשם יום אחד לשבשת היא שומרון. ושם ניכר ארמון אחאב בן עמרי חרב. והיא היתה עיר בצורה בהר מאד. ובה מעיינות והיא ארץ נחלי מים וגנות ופרדסים וכרמים וזיתים ואין שם יהודים. ומשם שני פרסאות לנפלוש היא שכם בהר אפרים ואין שם יהודים. . . . ומשם (גבעון) ושלש פרסאות לירושלים היא עיר קטנה ובצורה תחת שלש חומות ואנשים בה הרבה (וקוראים להם הישמעאלים) יעקוביין וארמים ויונים וגורגרים ופרנקוש ומכל לשונות הגוים ויש שם בית הצביעות שקונין אותו היהודים בכל שנה מן המלך שלא יעשה שום ארם צביעה בירושלים כי אם היהודים לבדם והם כמו מאתים. יהודים דרים תחת מגדל דוד בפאת המדינה. . . . ויש בירושלים ארבעה שערים שער אברהם ושער דוד ושער ציון ושער יהושפט לפני בית המקדש שהיה בימי קדם ושם טימפולי דומיני והוא היה מקום המקדש ובנה עליו עמר בן אל כטאב כפה גדולה ויפה עד מאד ואין מכניסין שם הגוים שום צלם ולא שום תמונה אלא שבאים שם להתפלל. ולפני אותו מקום כותל מערבי והוא אחד מן הכתלים שהיו בקדש הקדשים וקוראים אותו שער רחמים ולשם באים כל היהודים להתפלל לפני הכותל בעזרה. . . . ולא ימצא שם אלא מים מועטים ואנשי ירושלים רובם שותים ממי המטר שיש להם גבים בבתיהם. . . . ולפני ירושלים כמו ג' [מילין] בית קברי ישראל שהיו קוברים מיתיהם במערות בימים ההם. ועל כל קבר יש תאריך אבל בני אדם (אדום) הורסים מן הקברים ובונים מהם בתיהם מן האבנים. . . . ומשם שתי פרסאות לבית לחם הנקרא בית ליאון לאדום. וקרוב לבית לחם כחצי מיל מצבת קבורת רחל על אם הדרך. והמצבה עשויה מאחת עשרה אבנים למניין בני יעקב וליה כפה בנויה על ארבעה עמודים וכל היהודים העוברים חותמים שמם על אבני המצבה. ובבית לחם שנים [עשר] יהודים צבעים. והיא ארץ נחלי מים ובה בארות ומעיינות. . . . ומשם (מחברון) חמש פרסאות לבית גוברין היא מרשה ואין שם אלא שלשה יהודים. . . . ומשם (רמה) חמש פרסאות לג'פו היא יפו אשר על הים ושם יהודי אחד צבע. . . . ובטבריה יש כמו חמשים יהודים ובראשם ר' אברהם החוזה ור' מוכתר ור' יצחק ושם מים חמים נובעים מתחת הקרקע וקוראין להם חמי טבריה. . . . ומשם שני ימים עד דמשק העיר הגדולה היא תחלת ממשלת נור אל דין מלך תוגרמים הנקראים תורכוש והיא עיר יפה גדולה ומוקפת חומה והיא ארץ גנות ופרדסים מהלך ט"ו מילין מכל צד ולא נראה מדינת פירות כמוה בכל הארץ. . . . ויש בה כמו שלשת אלפים יהודים וביניהם תלמידי חכמים ועשרים ושם ראש הישיבה של ארץ ישראל ושמו ר' עזריה (עזרא) ואחיו שר שלו' אב בית דין ור' יוסף החמשי בישיבה ור' מצליח ראש הסדר הדרשן ור' מאיר פאר החברים ור' יוסף בן אל פלאת יסוד הישיבה ור' הימן הפרנס ור' צדקיה הרופא ושם מן הקראם כמו מאה (מאתים) ומן הכותים כמו ת' וביניהם שלו' ואין מתחתנים אלו עם אלו. ספר מסעות של ר' בנימין מטודילה

Acre is the Acco of Scripture, and lies within the confines of the [ancient] tribe of Asher. It is [now] the town on the frontier of Eretz Yisrael. It lies on the shore of the Mediterranean sea and it has a large harbor which serves as the point of disembarkment for all of the pilgrims who visit Jerusalem by ship. A river called *Nachal Kidumim (Nahr el Mukattua)* runs near the city. There are about 200 Jewish inhabitants. R. Tzadok, R. Yefes, and R. Yona are its principal leaders. . . .

- And from there - (Capernaum) to Cesarea, the Gath of the Philistines (?). It is inhabited by some 200 Jews (10) and some 200 Cutheans. The latter are Samaritan Jews, commonly called Samaritans. The city is beautiful and exquisite and is situated on the sea-shore. It was built by king Herod, who named it Kaysaria (Caesarea) [in honor of Augustus Caesar]. From there, a half a day's journey, to Kakun, the Keilah of Scripture. In this place there are no Jews. A half a day's journey from there is St. George, the ancient Lud (Luz). There is only one Jew, a dyer, - who lives there. From there, one day's journey, to Sebaste. This is the site of ancient Shomron (Samaria), where the ruins of the palace of Ahab, the son of Omri, king of Israel, are still evident. It was a well fortified city situated on a mountain. It has springs and the land is richly watered and is surrounded with orchards, vineyards, and olive groves. There are no Jewish inhabitants there. From there is a two parsang journey to Nablus, the ancient Shechem. It is situated on Mount Ephraim. There are no Jewish inhabitants there. . . . From there (Gibeon), a three parsang journey to Jerusalem, a small city, fortified with three walls. It contains a numerous population, composed of Jacobites, Armenians, Greeks, Georgians, Franks, and indeed people of all tongues. It contains a dyeing-house which is rented by the year to the Jews who purchased the exclusive rights of dyeing [clothing]. No other people are allowed the privilege of dyeing [clothing] except the Jews. There are approximately two hundred ַ (four ַ) Jews. They live below the tower of David at the corner of the city. . . . Jerusalem has four gates: the gate of Avraham, the gate of David, the gate of Tzion, and the gate of Jehoshaphat. [This gate of Jehoshaphat] stands opposite the place of the Holy Temple (*Bais HaMikdash*). At present there is a building which is called Templo Domino. Omar ben al-Khataab (?) erected a large and handsome cupola over it and nobody is allowed to introduce any image or painting into this place. - They come there, however, to pray. In front of it is the Western Wall (*Kosel Maaravi*), one of the walls which formed the Holy of Holies [of the Bais HaMikdash]. It is called the Gate of Mercy and all the Jews come there to pray near the wall in the courtyard. . . . Very little [spring] water is found in Jerusalem and, [consequently,] its inhabitants generally drink rain water which they collect in cisterns in their houses. . . . In front of Jerusalem there are three Jewish cemeteries (Another text reads: About 3 mil from Jerusalem lies a Jewish cemetery), as they buried their dead in burial chambers (crypts). Every grave had a dated inscription, but people (Christians) came and destroyed these monuments and used it as building material for their homes. . . . From there is a two parsang journey to Bethlehem, which is called Beth Leon of Edom (Rome). A half mil's distance from Bethlehem, at a cross roads, is the monument over the grave of Rachel. The monument is constructed of eleven stones, equal to the number of the children of Jacob. (?) It is covered by a cupola, which rests on four pillars; and every Jew who passes there inscribes his name on the stones of the monument. In Bethlehem there are two (twelve) Jews who are employed as dyers. The country abounds with rivulets, wells, and springs of water. . . . From [Hebron] there is a five parsangs journey to Beth Guvrin which is [the ancient city of] Mareshah, (Joshua 15:44) where there are three Jewish inhabitants. . . . From there (Ramle) there is a five parsang journey to Jaffa, the Yoffo of Scripture. It is on the coast and there is one Jewish inhabitant. He is a dyer. . . . Tiberias (Tveria) has some **fifty** Jewish inhabitants and is headed by R. Avraham, the seer (or astronomer), R. Muchtar and R. Yitzchak. There is hot water there which gushes forth from the ground and they call it *Chamei T'veria* - the hot springs of Tiberias. . . . A two day journey from there (Banias) to Damascus. It is a large city, situated at the border of the kingdom of **Nur al-Din, king of the Turgamim** (1145 - 1173) who

are called, “Turks”. It is a large and beautiful city and is protected by a wall and surrounded on all sides by gardens and orchards for a distance of fifteen mil. There is no country on earth that produces such [an abundance] of fruit. . . . This city contains some **three thousand Jews**, many of whom are learned and rich men. It is the residence of the Rosh HaYeshiva of Eretz Yisrael, **R. Ezra**, whose brother, Sar Shalom, is the Av Bais Din (head of the Rabbinic Court). The other distinguished Jews are R. Yosef, who ranks fifth in the yeshiva, R. Matzliach, the *Rosh HaSeder* and *Darshan* (lecturer and expounder), R. Meir, the pride of the rabbinic colleagues, R. Yosef ibn Pilath, who is the foundation (*yesod*) of the yeshiva, R. Heiman, the *parness* (community leader), R. Tzadok, the physician. The city also contains some (two) hundred Karaites and about four hundred Samaritans. They all live here on friendly terms, but they do not intermarry. **The Travels of Benjamin of Tudela, 1163 C.E.**

B.

והלך [ר' פתחיה] לדמשק והיא עיר גדולה ומלך של מצרים מושל עליה ושם כעשרת אלפים יהודים ונשיא להם. וראש ישיבה שלהם רבי עזרא מלא תורה כי סמכו רבי שמואל ראש הישיבה מבבל. ודמשק ארץ טובה בתוך גנות ופרדסים וסילונוט גבוהות שמהן מקלחים מים ובריכות גדולות מאוד. והמים טובים מאד וכל מיני פירות ומגדים שם. ואומרים הישמעלים אם גן עדן בארץ אז דמשק הוא גן עדן. . . . ובארץ סיחון ועוג אין עשב וצמח כמהפכת סדום ועמורה. . . . ועובר הירדן במערה כמו שאמרו ממערת פמיס. ובא לטבריה ושם קהילה כי גם בארץ יש קהילות אלא שאין בהן אלא כמאה או כמאתיים או כשלש מאות בעלי בתים. . . . ומזרע רבי יש בחור ושמר רבי נהוראי ויש לו בן ושמר רבי יהודה על שם רבי יהודה הנשיא ויש לו ספר היחוס עד רבי. רבי נהוראי רופא ומוכר בשמים בשוק ובניו לפניו בחנותו ומכוסין שלא יראו לכאן ולכאן והוא תלמיד חכם וצדיק. . . . ובעכו יש יהודים. . . . ואמר רבי פתחיה שכל ארץ ישראל היא כמהלך שלשה ימים. . . . והלך לירושלים ואין שם אלא רבי אברהם הצבע והוא נותן מס הרבה למלך שמניחו שם. מסע של ר' פתחיה מרענגנבורג

Rabbi Pesachia traveled to Damascus. It is a large city and the **king of Egypt** rules over it. - There are about **ten thousand Jewish inhabitants** - and they have their own “Nasi” prince. The head of the yeshiva is **Rabbi Ezra**, who is full of knowledge of the Torah, for he was ordained by **Rabbi Shmuel [ben Ali]** the Rosh Yeshiva of Bavel. - Damascus is a fine land and lies in an area of gardens and orchards and high fountains from which water pours and many large pools. The water is very good and all kinds of fruits and sweets are available there. The Ishmaelites (Arabs) say that if the Garden of Eden is on earth, then Damascus is the Garden of Eden . . . In the land of Sichon and Og no grass or vegetation grows. It is like Sodom and Gomorrah. . . . The Jordan river passes through a cave, as the Sages said: [The Jordan] begins at the cave of Paneas (Bava Basra 74b). He then came to Tiberias which has a Jewish community, even in Eretz Yisrael there are Jewish communities but they don't number more than a hundred, or two hundred, [or possibly] three hundred house holders. . . . And from the descendants of Rabbi [Yehudah HaNasi] there is a young man (*bachur*) by the name of Rabbi Nehorai who has a son by the name of Rabbi Yehudah, after [his forebearer] Rabbi Yehudah HaNasi. He possesses a book of geneology that traces his ancestry back to Rabbi Yehudah HaNasi. Rabbi Nehorai was a physician and sold spices in the market place. His children are with him in his shop but they are wrapped [in a garment] so as not to look about. He is a Talmudic scholar and a righteous person (*tzaddik*). . . . There are Jews in Acco (Acre). . . . Rabbi Pesachiah said that all of Eretz Yisrael could be traveled in three days. . . . And he went to Jerusalem. The only Jew there is **Rabbi Avraham, the dyer**, and he pays a heavy tax to the king to be permitted to remain there. **The Travels of Rabbi Pesachiah of Regensburg, between 1170-1180**

C.

(1) ובעודי מתהלך בנפש שואפת ודמעה נוטפת כנחל שוטפת, ראיתי לעומתי איש מבני העיר ויאמר לי אחשוב כי אתה מבני גליות ומארצות נכריות אמרתי כן הדבר אשר דברת ועתה רצוני לשאול דבר ממך אמר לי הנני עמך שאל ואגידה לך אמרתי לו מתי באו היהודים אל העיר הזאת אמר מיום לכדוה ישמעאלים שכנוה ישראלים אמרתי לו ומדוע לא שכנוה בהיותה ביד הערלים אמר לי מפני שאמרו כי הרגנו את אלהיהם ועשינו חרפה להם ואלו בתוכה מצאונו אזי חיים בלעונו הן נזבח את תועבותיהם לעיניהם ולא יסקלונו אמרתי מה היתה סבת ביאתכם אל המקום הזה אמר כי הא-ל קנא לשמו ויחמול על עמו ויאמר לא טוב היות בני עשו היכל קדשי יורשים ובני יעקב משם גרושים פן יאמרו הגוים בקנאה זנח הא-ל בנו בכורו בשנאה והרים בן הגרושה למעלת הנשואה ולא יכול לכבד את בן האהובה על פני בן השנואה ויער א-להים את רוח מלך ישמעאלים בשנת ארבעת אלפים ותשע מאות וחמשים ליצירה ונחה עליו רוח עצה וגבורה ויעל הוא וכל חילו ממצרים ויצר על ירושלים ויתנה הא-ל בידו ויצו להעביר קול בכל העיר אל כל רב וצעיר לאמר דברו על לב ירושלים לבוא אליה כל הרוצה מזרע אפרים אשר ישאר מאשור וממצרים והנדחים בקצה השמים. ויתקבצו מכל פאה אליה וחנו בגבוליה ואנחנו עתה יושבים בצל השלוה הנמתקת אם לא היתה נעקרת ונתקת כי אנחנו יראים לרוע המעשים הנעשים בה ומן החמס והרשע אשר בקרבה ואש השנאה והמחלוקת אשר בה דולקת ולבות שוכניה חולקת כי כלם ראשים ואכזרים קשים וכל איש יבקש רעת חברו ואב שונא לבנו בכורו והבן להורו הבנים מלקטים עצים והאבות להבעיר במ רצים וכל המעשים בלבבות שנים ואין בהם עושים לא-ל שמים. ובכל יום ירבו מריבות ומחלוקות וכל לבבות נחלקות עד קראתי שם העיר סלע המחלקות והראשים הממונים עליהם נושכים בשניהם הראש אחד יפנה להזיק לאחר והאחר כנגדו וכל אחד לחברו כצנינים בצדו. ויש עוד ביניהם מסיתים ומדיחים ומפרידים בין אחים זה יפרוש רשתו ותשב באיתן קשתו וזה מגדיל המדורה ומבעיר הבעירה ועל כן נערוך לא-ל תפלתנו לכלות הקוצים מבינותינו ותשועתו עין בעין נחזה ויסר מעלינו רק את המות הזה: ספר תחמוני, ר' יהודה בן שלמה בן אלחריזי, שער כ"ח

While I was in the middle of my journey harboring feelings of anticipation and [yet] with tears flowing [from my eyes] like a flooded river, I saw a man before me, a resident of the city [of Jerusalem]. He said to me, "I believe you are from the Diaspora, from foreign lands." I told him, "That is true and now I would like to ask you something." "I am willing to help you," he replied. "Ask and I will answer you." I [then] asked him, "Since when have the Jews come to [settle] in this city?" He answered, "Since the time of the conquest of the Ishmaelites (1187 C.E.) (Moslems) Jews have lived here." I then asked him, "Why didn't they live here during the time that it was under the rule of the uncircumcised (Crusaders)?" He answered, "This is because they claim that we killed their god and thereby humiliating them. Had they found a Jew amongst them they would have swallowed him up alive. They echoed the sentiments recorded in the Torah (Exodus 8:22),] 'How can we sacrifice what is an abomination (god) before their eyes without their stoning us?'" I then asked him, "What brought you here to this place?" He replied, "Because the Al-mighty was jealous of His name (He took revenge) and took pity on His people. And He said, 'It is not right that the descendants of Esau should inherit my Holy Temple and the descendants of Jacob should be cast out, lest the nations say, "The Al-mighty, in His anger and hatred, rejected His first born son (see Exodus 4:22) and raised the status of a son of a woman who was cast out to the status of [a son of] a married woman.'" But He cannot grant first born status to the son of the beloved and deprive that [lawful] status from the son of the hated woman (See Deteronomy 21:16). Therefore, G-d aroused the spirit of the king of the Ishmaelites, in [approximately] the year 4950 from creation (1187 C.E.) and rested upon him a spirit of sound counsel and courage and [the king], and his entire army arose from Egypt and laid siege to Jerusalem and the Al-mighty handed it over to him. And he ordered that the following

pronouncement be made throughout the entire city to both those of high and low rank, ‘Speak words of consolation to Jerusalem [letting her know] that anyone of the seed of Ephraim (Israel), whether they are the remnants from Ashur (Iraq) or Egypt or from the ends of the heavens, are welcome to come.’ [Consequently,] there gathered unto her from all corners and they settled within her border and we are now settled in its tranquil and sweet protective environment. - We are fearful, however, that it not [soon] come to an end due to the evil deeds that is wrought in her midst and the violence and evil that are perpetrated therein and because of the conflagration of hatred and dissension. The hearts of her inhabitants are divided, for they are all bitter and terribly cruel, each person desiring bad for his fellow man. A father despises his first born son and, so too, the son his father. The sons collect [the proverbial] wood and the fathers desire to consume them with it. All of their actions are duplicitous; no one acts on behalf of the Al-mighty in Heaven. Every single day the dissension and argumentation becomes only worse and all the hearts are divided. Consequently, I have called the name of this city, ‘The rock of dissension.’ The leaders that are appointed over them bite [them] with their teeth. One leader turns to harm his fellow leader and the other one acts likewise. Each one is akin to thorns in the sides of his colleague. In addition, there are those amongst them that instigate others, both privately and publicly, and create divisions between brethren. This one casts his net and his bow abodes in strength (see Genesis 49:24) and the other increases the intensity of the bonfire and creates a conflagration. For that reason, we set before the Al-mighty our prayers to destroy the thorns from amongst us. May our eyes clearly behold this and please remove from our midst this form of death.” **Sefer Tachkemoni, R. Yehudah ben Shlomo ibn al-Charizi Chapter 28**

(2) ועברתי על צפת ומצאתי שם בחיר הא-ל שר וגדול, ומישר כל עקוב, צדוק הצדיק, ראש ישיבת גאון יעקב, אבותיו היו ראשי ישיבות . . . ובעלי מדות הטובות, רק אפפוהו צרות רבות והתגלגלו עליו סיבות ובגולה הלך אבל עמד טעמו בו בלי מר וריחו לא נמר ואם טובתו סרה משרתו לא חסרה והא-ל אשר באלה התלאות נסהו יחבוש שברו וחילו ושב ורפא לו. ספר תחכמוני, ר' יהודה בן שלמה בן אלהריזי, שער מ"ז

I passed by Safed (Tzefas) and I discovered there the chosen of G-d, a nobleman and a colossus, one who has the ability to straighten that which appears to be crooked and to show the rightfulness of that which is correct, the Rosh Yeshivas Gaon Yaakov, whose ancestors were the Roshei Yeshiva [of Yeshivas Gaon Yaakov] . . . He is a man of superb character (*baal midos tovos*). He has endured terrible calamities and many changes of fortune and has gone into exile. He still retains, however, his superb character without bitterness and without losing his “fragrance”. And if he has lost the goodness [that once accompanied] his life, he is not lacking for those who would serve (respect) him. May the Al-mighty who has tested him with those difficulties, bind up his [proverbial] wounds and return to heal him. **Sefer Tachkemoni, R. Yehudah ben Shlomo ibn al-Charizi Chapter 46**

D.

(1) ואחר שנפטר רבינו יצחק מדנפיר' מלך רבינו יצחק בר אברהם ור' שמשון אחיו הלך לירושלים ונקבר תחת רגלי הכרמל בשיבה טובה. שו"ת מהרש"ל סימן כט

After Rabbainu Yitzchak of Dampierre passed away (circa the year 1200), Rabbainu Yitzchak ben Avraham served as Rosh Yeshiva. His brother, Rabbainu Shimshon subsequently went to Jerusalem. He passed away in a good old age and is buried at the foot of Mount Carmel. **Teshuvah Maharshal Siman 29**

(2) שנת קע"א העיר השם רבני צרפת ורבני אנגלטירה ללכת לתוך ירושלים והיו יותר משלוש מאות, וכבדם המלך הגדול, ויבנו שם בתי כנסת ומדרש. גם רבנו הכהן הגדול רבנו יהונתן הכהן הלך לשם. ונעשה להם נס והתפללו על הגשמים ונענו, ונתקדש שם שמים על ידם. ס' שבט יהודה עמוד קמ"ז

In the year 4971 (1211) Hashem aroused the spirit of the Rabbanim of France and England to travel to Jerusalem. There were over three hundred [scholars and their families]. The great king (Muazzam, the son of Safadin and nephew of Saladin) honored them and they built there synagogues and study halls (*botei medrash*). Rabbainu Yonason HaKohen [of Luniel] also went with them. A miracle occurred to them as they prayed for rain and they were [immediately] answered. The name of Heaven was sanctified through them. **Sefer Shevet Yehudah p. 147**

(3) היוצא לדרך צריך לפקוד אשתו אפילו סמוך לוסתה. וכן פי' הרבי' שמשון איש ירושלים דק"ל וסתות דרבנן. וכן בשאלתות. וכן פירש ר"י. אבל ר"ת פי' שאסור לפוקדה בתשמיש. ולא אמרו לפוקדה אלא בדברי רצוי ולא חיישינן שמא יבא עליה. ספר האגור הלכות נידה סימן אלף שנט

It is a man's duty to pay a *conjugal* visit to his wife when he starts on a journey; even if it be close to the time of menstruation, (based upon Yevamos 62b). This is the opinion of **Rabbainu Shimshon, the man of Jerusalem**, for we rule that the prohibition of having marital relations close to the time of menstruation is Rabbinical. This opinion was also held by the author of the She'iltos, and Rabbainu Yitzchak [ben R. Shmuel]. Rabbainu Tam, however, explains that it is forbidden to have conjugal relations at that time. Rather, [our Sages] only meant that [couple] should express warm feeling towards each other during that time without fear that this will lead to conjugal relations. **Sefer HaAgur, Hilchos Nidah, Siman 1,359**

(4) . . . אמנם סמ"ג כתב משם רבינו שמשון איש ירושלים בלאוין סימן קי"א שאותה פקידה בתשמיש ממש שו"ת בנימין זאב סימן קמד

. . . However, the Sefer Mitzvos HaGadol (R. Moshe of Coucy) wrote in the name of **Rabbainu Shimshon, the man of Jerusalem**, in the section of negative commandments, chapter 111, that "to pay a visit" is referring to actual conjugal relations. **Teshuvos Binyamin Zev, Siman 144**

E.

(1) . . . ורבינו יוסף איש ירושלים תירץ . . . תוספות מגילה ד. ד"ה שאף . . . ורבינו יוסף איש ירושלים פסק . . . תוספות מגילה ה. ד"ה הוה עובדא . . . והר"ר יוסף איש ירושלים פירש . . . תוספות נזיר י. ד"ה פרה זו

Rabbainu Yosef, the man of Jerusalem . . . **Tosefos Megillah 4a, 5a, Nazir 10a,**

(2) . . . ותי' הר"ר יוסף מירושלים . . . תוספות פסחים טז-טז. ד"ה רבי יוסי

Rabbainu Yosef from Jerusalem . . . **Tosefos Pesachim 15b-16a**

(3) . . . הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה . . . תוספות קידושין לד. ד"ה מעקה

Rabbainu Yosef from Eretz Yisrael critiqued that explanation . . . **Tosefos Kiddushin 34a**

F.

רבינו יחיאל דפריש ז"ל אמר לבא לירושלם, והוא בשנת שבע עשרה לאלף הששי, ושיקריב קרבנות בזמן הזה. . . . ספר כפתור ופרח פרק ו [קדושת הבית לעולם]

Rabbainu Yechiel of Paris, of blessed memory, expressed his desire to go to Jerusalem, this was in the year 5017 (1257), and to offer sacrifices in our times . . . **Sefer Kaftor VaFerach**

G.

(1) ברכני השם עד כה שזכיתי ובאתי לעכה ומצאתי שם ביד זקני הארץ מטבע כסף מפותח פתוחי חותם, מצדו האחד כעין מקל שקד ומצדו השני כעין צלוחית ובשני הצדדים סביב כתב מפותח באר היטב. והראו הכתב לכותיים וקראוהו מיד כי [היה ב]כתב עברי אשר נשאר לכותיים כמו שמזכר בסנהדרין. . . . הערה נוספת לפירוש הרמב"ן על התורה

Hashem has blessed me, up until now, that I merited to come to Acco (Acre). I discovered there, in the possession of the elders of the land, a silver coin that was engraved on one side with a blossoming almond staff and on the other side with what seemed to be a flask. Around both sides was engraved writing that was clearly visible. They showed the writing to the Samaritans and they immediately read it, for the *Ksav Ivri* (the ancient Hebrew or Phoenician script) remained with the Samaritans. **Ramban, Written in 1267**

(2) יברכך ד' בני נחמן, וראה בטוב ירושלים, וראה בנים לבניך, וכשלחנו של אברהם אבינו יהיה שלחנך. בירושלים עיר הקדש אני כותב אליך ספרי זה, כי שבח והודאה לצור ישעי זכיתי ובאתי לשל' ביום תשיעי לירח אלול ועמדתי בה בשל' עד מחרת יום הכפורים, אשר פני מועדות ללכת לחברון העיר קברות אבותינו להשתטח כנגדם, ולחצוב לי שם קבר בע"ה. ומה אגיד לכם בענין הארץ, כי רבה העזובה וגדל השממון, וכללו של דבר, כל המקודש מחבירו חרב יותר מחבירו, ירושלים יותר חרבה מן הכל, וארץ יהודה יותר מן הגליל, ועם כל חרבנה היא טובה מאד, ויושביה קרוב לאלפים, ונוצרים בתוכם כשלש מאות, פליטים מחרב השולטן, ואין ישראל בתוכה, כי מעת באו התתרים ברחו משם, ומהם שנהרגו בחרבם, רק שני אחים צבעים קונים הצביעה מן המושל ואליהם יאספו עד מנין מתפללים בביתם בשבתות. והנה זרזנו אותם ומצאנו בית חרב בנוי בעמודי שיש וכיפה יפה ולקחנו אותו לבית הכנסת, כי העיר הפקר וכל הרוצה לזכות בחרבות יזכה, והתנדבנו לתיקון הבית, וכבר התחילו ושלחו לעיר שכם להביא משם ספרי תורה אשר היו מירושלים והבריחום שם בבוא התתרים, והנה יציבו בית הכנסת ושם יתפללו. כי רבים באים לירושלים תדיר אנשים ונשים מדמשק וצובה וכל גלילות הארץ לראות בית המקדש ולבכות עליו, ומי שזכנו לראות ירושלים בחרבנה, הוא יזכנו לראות בבנינה ותיקונה בשוב אליה כבוד השכינה. ואתה בני ואחיק ובית אביך כלכם תזכו בטוב ירושלים ובנחמת ציון. אביכם הדואג ושוכח, רואה ושמה.

משה ב"ר נחמן זצ"ל.

ותקרא לי לשל' בני ותלמידי ר' משה ב"ר שלמה אחי אמך, הנני מגיד לו כי עליתי אל הר הזיתים המכוון כנגד הר הבית והסמוך לו, אין ביניהם אלא עמק יהושפט, ושם כנגד בית המקדש קראתי חרוזותיו בבכיה רבה כאשר נבא. ומי ששכן שמו בבית המקדש ישגי' וירבה שלומכם עם של' כל קהל עירכם המכובד והקדוש, לעדי עד ולנצח נצחים, יגדל שלותכם אמן. אגרת מהרמב"ן לבנו נחמן

May Hashem bless you, my son [dear] Nachman, and may you see the good of Jerusalem and see your children's children, and may your table be like the table of *Avraham Avinu* (our forefather Abraham). From Jerusalem, the holy city, am I writing to you this account. With praise and

thanks to the Rock of my salvation. I merited to come [here] in peace on the ninth day of the month of Elul and I stayed here peacefully until the day after Yom Kippur. Now I am prepared to travel to Hebron, the city of the graves of our forefathers, to prostrate myself before them and to hew out for myself a grave, with Hashem's help.

What can I tell you regarding the land, for great is the abandonment and great is the desolation! The principle is that that which is greater in its sanctity is greater in its devastation. Jerusalem is the most devastated of them all, and the devastation of the land of Judah is greater than that of the Galilee. But for all of its devastation, it is a very good place. There are close to two thousand residents, about three hundred of them are Christians; all of them survivors of the sword of the Sultan. There are no Jews [here], as they fled at the time of the invasion of the Tatars and some of them were killed by their sword. [The only exception] are two brothers who are dyers who bought the rights of dyeing from the governor. On Shabbos a [small] group gathers together with them in their home to form a minyan and they pray (*daven*) together. Behold, I encouraged them and we found a desolate house which was built with marble pillars and a beautiful dome and we took possession of it to be used as a synagogue, for the city was *hefker* [unowned] and anyone who wanted to gain possession of the ruins was allowed to do so. We donated towards fixing up the house and work has already commenced. They [also] sent to the city of Shechem to bring back *Sifrei Torah* [Torah scrolls] that were originally from Jerusalem but were smuggled there when the Tatars came. Behold they are now in the process of setting up the synagogue and will pray there [on a permanent basis], for many are the people who are constantly coming to Jerusalem, men and women from Damascus, Aleppo and all of the surrounding areas of the land to view [the ruins of] the *Bais HaMikdash* [Temple] and to weep over it. He who gave us the opportunity to see Jerusalem in its ruined state, will give us the opportunity to see it in its built and repaired state, at the time when the glory of the *Shechina* (Divine Presence) will return. And you, my son, and your brother and the house of your father, shall merit to see the good of Jerusalem and the consolation of Zion.

[Sincerely,] your father who worries and forgets, [now] sees and rejoices.

Moshe b. R. Nachman zt"l

[Please] send regards to my (proverbial) son and disciple, R. Moshe b. R. Shlomo, the brother of your mother. I am hereby telling him that I went up on *Har HaZeisim* (the Mount of Olives) which is situated opposite *Har HaBayis* (the Temple Mount) and adjacent to it. Only the *Emek Yehoshofat* (the Valley of Jehoshaphat) separates [the two mountains] . There, opposite the *Bais HaMikdash* I recited the poetic dirges that he wrote with a great outburst of tears, as he had predicted. He who rested His name in the *Bais HaMikdash*, shall increase and expand your wellbeing together with the wellbeing of your glorious and holy community. For ever and ever, for all times, shall your tranquility increase. Amen. **Letter of Ramban to his son Nachman**

וזהו מה שהוציאני מארצי וטלטלני ממקומי, עזבתי את ביתי נטשתי את נחלתי, נעשיתי כעורב על בני אכזרי על בנותי, לפי שרצוני להיות בחיק אמי. דרשת הרמב"ן לראש השנה (3)

[The spirituality of *Eretz Yisrael* is that] which forced me out of my land and made me move from place to place. I forsook my home and abandoned my inheritance; I acted like a raven to my sons and unfeeling towards my daughters, because I wished to be in the bosom of my mother (*Eretz Yisrael*). **Ramban in his Discourse on Rosh Hashana**

H.

כתב הר"מ ושאלת להודיעך עיקר המצוה ההולך לארץ ישראל אינו אלא כמו שמפורש במסכת כתובות ואם מוחלין לו על כל עונותיו, הכי מפורש בסוף מסכת כתובות ובלבד שיהיה פרוש מכאן ואילך ויזהר מכל מיני עון ויקיים כל המצות הנוהגות בארץ שאם יחטא יענש יותר מאם יחטא חוצה לארץ כי ד' דורש אותה תמיד ועיני ד' בה והשגחתו תמיד ואינו דומה מורד במלכות כפלטין למורד חוץ לפלטין, והיא אוכלת ארץ יושביה, וכתוב (ויקרא יח, כח) ולא תקיא וכו', לפי שהיא תקיא עוברי עבירה והיינו דכתיב (שם כו, לב) ושממו עליה אויביכם היושבים בה, ואפילו אומות העולם שבה אין מצליחים מחמת שהם עוברי עבירה, ועל כן עכשיו שממה היא ואין בה עיר המוקפת חומה ומיושבת כמו בשאר עירות ואותן ההולכים לשם ורוצים לנהוג קלות ראש בפחזותם ולהתקוטט שמה קורא אני עליהן (ירמיה ב, ז) ותבאו ותטמאו את ארצי מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי אבל מי שהלך להתנהג בקדושה ובטהרה אין קץ לשכרו ובלבד שיוכלו להתפרנס דכל דסליק אדעתא למדר וכו' כדאיתא פרק האיש מקדש, וששאלת אם פטור שם מחבוט הקבר לא ידעתי, וששאלת למה לא הלכו גדולי ישראל לשם כל האמור לשם אשיבך דלא הוה מוותר להו והיו צריכים להתבטל מלמודם ולשוט אחר מזונותם ואמרינן פרק מי שהוציאוה דמותר לצאת מארץ ישראל לח"ל אחר רבו ללמוד תורה כל שכן שאין לילך מרבו מח"ל לארץ ישראל וכל שכן להתבטל מתלמודו ולשוט אחר מזונותיו, וששאלת לפרש לך הדר בח"ל כמי שאין לו א-לוה אשיבך היינו משום דעיקר שכינה בארץ וכבודו בארץ ישראל כסא מול כסא וכתוב (מלכים א ח:מח) והתפללו דרך ארצם תלפיות תל שכל פיות פונות לשם עכ"ל. ספר כלבו סימן כז

HaRav Rabbainu Meir [of Rothenburg] wrote the following: Regarding that which you asked me to inform you about the essence of the mitzvah of traveling to Eretz Yisrael, [the answer is that] it is exactly as it is stated in the tractate Kesubus [110b-112b]. And regarding [your question:] Are all of [the immigrant's] sins forgiven? This is [also] explicitly stated at the end of the tractate Kesubos. It is dependent, however, whether [the immigrant] will be totally devout from that time on, i.e. [the immigrant] must refrain from transgressing any sin [whatsoever] and he must fulfill all of the commandments that apply in Eretz Yisrael, for one who sins [in Eretz Yisrael] will be punished more severely than one who sins in *Chutz L'Aretz* (outside of Eretz Yisrael). This is because Hashem pays special attention to Eretz Yisrael and the eyes of Hashem and His supervision is constantly directed towards Eretz Yisrael. One can't equate an act of rebellion which is performed in the palace of the king to a similar act which is performed outside of the palace. The land [literally] consumes its inhabitants, as it is written (Leviticus 18:28), "And the land shouldn't vomit you out . . .," "for the land vomits out those who sin. This is the meaning of the verse (ibid. 26:32), ". . . and your enemies who dwell in it shall be devastated." Even the [members of the] nations of the world who reside there will not be successful, for they [too] [are wont to] transgress sins. For that reason, [Eretz Yisrael] is now desolate and it doesn't have even one city that is surrounded by a wall and well settled, as is the case in other cities. Regarding those who travel there and **wish to act there in a light headed, reckless, or contentious manner**, - I apply the verse (Jeremiah 2:7), ". . . but when you entered, you defiled my land . . ." [and the verse (Isaiah 1:12),] ". . . who has required this from your hand, to trample my courts?" To a person who travels there to conduct himself with sanctity and purity, there is no end to his reward; provided, however, that he is able to support himself, as it is stated in Chapter *Ish Mekadesh* (*Kiddushin* 50a), "When one goes there, it is with the intention of settling . . ." Regarding your question, "Is such a person [who dies and is buried there] free from *Chibut haKever* (the suffering (literally: thrashing) that occurs in the grave)," [my reply to you is:] I don't know. Regarding your question, "Why didn't the *Gedolei Yisrael* (great Torah scholars) travel there to achieve all that is stated regarding [living in Eretz Yisrael]," My answer to you is: They didn't simply forgo this mitzva. Their reasoning was that [in order to travel to Eretz

Yisrael] they would have to curtail their learning and to scurry about to provide for their needs (lit. food), and we learned in *Mi Shehotziah* (Chapter 4 of Eiruvin - 47b) that one is allowed to leave Eretz Yisrael to go to *Chutz L'Aretz* (the area outside of Eretz Yisrael) in order to study Torah. Most certainly, then, one is not required to leave his *Rebbi* (master) and to travel from *Chutz L'Aretz* to Eretz Yisrael, and most certainly if it will lead to a curtailment of his studies and [force him] to scurry about to provide for his needs. Regarding that which you asked me to explain to you [the statement of Chazal (our Sages)]: One who dwells in *Chutz L'Aretz* is as if he has no G-d (Kesubos 110b), the explanation is that the principle Divine Presence (Shechina) is in Eretz Yisrael. His glory resides in Eretz Yisrael, [with the Divine] throne situated opposite the [human] throne. And it is written (Kings I 8:48), “pray to You toward their land,” [and it is also written (Shir HaShirim 4:4),] “talpioth,” (turrets) the elevation [tel] towards which all mouths (piyyoth) turn (Berachos 30a). **Sefer Kol Bo Siman 127 quoting a responsum of Rabbainu Meir of Rothenburg**

II. Rav Eshtori HaParchi

A.

מגוי אל גוי ומממלכה אל עם לא ידעתי לשוני נודחתי. מנוחה לא מצאתי, עד כי הביאני חדריו המלך שהשלו' שלו. משבי לארץ צבי, ארצו הקדושה לישב בצלו שם לי לחם חק, בצדקתו על יד חכם מלך רב כמאויי, . . . בפלגת אדמת ישראל בחסד עליון עברתי, עיירותיה מדינותיה וכרכיה רובם דרכתי, הרי בשמים כפרים עם נרדים ביניהם מצאתי, בבית שאן למנשה אשר בו לחבר את זה ישיבתי בחרתי. יושבות על מים רבים מי מנוחות, ארץ חמדה מבורכה ושבעת שמחות, כגן השם תוציא צמחה ולגן עדן פתחה. הקדמה לספר כפתור ופרח לרב אישתורי (יצחק בן משה) הפרחי

I was ejected from one nation to another, from a kingdom to a people who speak an unrecognizable language. I didn't find any rest until the King, who is the master of peace, brought me into His inner chambers. I was transported from *shevi* (captivity) to *Eretz Tzvi* (the desirous land), His holy land, to dwell there in His [protective] shade. There He provided me with my physical needs (lit. bread) and wants, in His righteousness, through a wise and great king. . . . Through His great kindness, I traveled across the different sections of Eretz Yisrael. I walked through most of her villages, provinces and walled cities. I found mountains of fragrant spices, *kefarim* and *nerdim* (nard) in Beth-Shean, in the portion of Manasseh (*Menashe*), which I chose to make my home. It lies near abundant and still waters. It is a desirous and blessed land, making one satiated with its blessings. Like Hashem's garden does it produce its vegetation, for it lies near the opening of the Garden of Eden (Eiruvin 19a). **Preface to Sefer Kaftor VaFerach by Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

B.

. . . באתי אני הדל השפל, לספר לאחי ועמי, מה שמצאתי בזה המבוקש. ואין זה מיתרון השגתי על השגת מי שאינו מדבר בזה. אלא מיתרון חקירתתי על חקירתו, ותנועתי על תנועתו. הן הייתי כשני שנים הן בגליל דורש וחוקר, ועוד חמש שנים בשאר ארצות השבטים, לא מנעתי עצמי שעה אחת מרגל את הארץ. ברוך העוזר. ספר כפתור ופרח פרק יא [החלק הגיאוגרפי]

I, impoverished and humble, have come to relate to my brethren and people the results of my investigations. This is not due to any greater intelligence that I may possess over those who didn't deal with this subject, but rather due to the immensity of my investigative effort over that of others as well as my [freedom of] movement over others. Behold, I spent some two years in the Galilee making inquiries and doing research and I spent an additional five years in the other

parts of Eretz Yisrael, which were the lands of the other tribes. During that whole time, I didn't miss out a moment from spying out the land. Blessed be He who has helped me. **Sefer Kaftor VaFerach, Chapter 11, Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

C.

(1) מה"ר ברוך ז"ל אמר אלי בירושלם שרבינו יחיאל הגדול ז"ל פסק . . . ספר כפתור ופרח פרק ה [דיני הגעלה]

Rabbainu Baruch, z"l, told me in Jerusalem, that the great Rabbainu Yechiel [of Paris] z"l ruled . . . **Sefer Kaftor VaFerach, Chapter 5, Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

(2) הנכנס היום שאנו טמאים במקום הבית חייב כרת, והסכים בזה מה"ר ברוך ז"ל. גם כי אמר אלי בירושלם כשהבאתי אליו זה הספר לעבור עליו ולהגיהו, שרבינו יחיאל דפריש ז"ל אמר לבא לירושלם, והוא בשנת שבע עשרה לאלף הששי, ושיקריב קרבנות בזמן הזה. ואני מטרדתי להשלים עמו המלאכה לא שאלתיו מה נעשה מטומאתנו, ואנא הכהן המיוחס. ספר כפתור ופרח פרק ו [קדושת הבית לעולם]

[Regarding the possibility of bringing korbonos (sacrifices) before the coming of Moshiach, how is it possible to enter the area of the Temple?] Anyone who enters that area today is condemned to *Karas* (a Heavenly death sentence), for we are *tamei* (ritually impure)! Rabbainu Baruch, z"l, agreed with me. even though that he told me, when I brought him my work for him to review and correct, that Rabbainu Yechiel of Paris, of blessed memory, expressed his desire to go to Jerusalem, this was in the year 5017 (1257), and to offer sacrifices in our times. Because I was so involved with finishing my work that I didn't ask him, "How did he deal with the fact that we are *tamei* (ritually impure) and where would he find a pedigreed *Kohen*?" **Sefer Kaftor VaFerach, Chapter 6, Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

(3) שמעתי מה"ר ברוך על רבינו מאיר רבו שפעם אחת אירע שהביאו לו אורז יפה עמד הרב ז"ל ועשרם ואמר שמא מארץ ישראל הם, ואותו הרב מאשכנז היה. ספר כפתור ופרח פרק לז [פירות שהחמירו בהם וחייבום בדמאי]

I heard from Moreinu (our Mentor) HaRav Baruch regarding Rabbi Meir [of Rothenberg], his mentor (*Rebbi*) that one time they brought him fine quality rice. He thereupon tithed it and said that perhaps this is from Eretz Yisrael. That Rav (Rav Meir) was from Germany. **Sefer Kaftor VaFerach, Chapter 37, Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

D.

אין פסלות חמי טבריא בשביל חמימות אלא בשביל מרירות שבהם שאין הבהמה שותה מהן, וזה שמעתי מפי החכם רבי עמרם איש ארץ ישראל. ספר כפתור ופרח פרק ז [על חמי טבריא]

That which the hot springs of Tiberias is unfit to be used for washing one's hands is not due to its heat but rather because it is so bitter that even an animal would not drink it. This I heard from the *Chacham* (Sage), Rav Amram, a man from Eretz Yisrael. **Sefer Kaftor VaFerach, Chapter 7, Rav Eshtori (Rav Yitzchak ben Moshe) HaParchi**

III. Rabbainu Nissim

שאלת: ראובן ושמעון ולוי נתחברו והתעוררו לעבור הים ולהתקרב לארץ ישראל ובאו לפני שם ועבר ונשבעו בנקיטת חפץ ביד על דעתם, ובזה הלשון העידו שם ועבר: בפנינו עדים חתומי מטה נשבעו ראובן ושמעון ולוי שבועה חמורה בנקיטת חפץ ביד בשם א-להי ישראל על דעת המקום ועל דעת רבים ועל דעת הרב ר' יוסף ממרשיילא ורבי חיים צרפתי אנשי ירושלים ועל דעתינו בלי שום פתח היתר וחרטה בעולם, שישתדלו ללכת וילכו ויעברו עד שיפרי (קפריסין) בספינה זו אשר בברצלונה העתידה ללכת שם במהלך זה עכשו בקרוב בחדש אוקטוברי או נובינברי הבא ראשון על דעת לקבוע דירה זמן מה הן רב הן מעט בארץ ישראל או בסביבותיה בדמשק או באלכסנדריא של מצרים או בשיפרי או באיזה מקום מעבר לים וכו', ועכשו מתחרט שמעון על שבועתו מפני שרואה אשתו מסרבת ללכת אחריו כי הסיתוה קרוביה לבלתי לכת אחרי אישה בשום פנים וגם שלא לקבל גט ממנו, וקשה מאד בעיני אישה לגרשה בעל כרחה וגם כי יש קנס גוף וממוץ לפי המקובל מצד המלכות, וקשין גרושין, וכ"ש להניחה עגונה, וגם כי חושש עליה שמא היא מעוברת, לפיכך מתחרט חרטה גמורה דמעיקרא על שבועתו ובא לישאל עליה ואומר שאלו היה יודע שלא תרצה אשתו ללכת אתו לא היה נשבע כלל, ובקשת ממני להעמידך על דעתי אם יש היתר לשבועה זו אם לאו, ואם יש לה היתר אם צריך שיסכימו [וירצו בזה ההיתר] ראובן ולוי כי להנאתם ולצוות להם נשבעו כל אחד ואחד לחברו.

תשובה: אני מיראי הוראה אני וכ"ש בהיתר שבועה חמורה כזו שראוי לכל בעל נפש לברוח מזה כבורח מן הנחש, אבל מה אעשה ולפני שני דרכים כל אחד חמור מאוד חומר השבועה וחומר עגון האשה, ולפיכך אני מוכרח לכתוב לך דעתי, והוא שקרוב אני לומר ששבועה זו אינה צריכה היתר חכם דהוה ליה נשבע לעבור (את) [על] המצוה, לפי שאין האיש רשאי להניח את אשתו ולילך לו דמחויב לה מדכתיב [שמות כא י] שארה כסותה ועונתה לא יגרע וכדאיתא בפרק אע"פ (כתובות סא:): וכי תימא תלך אשתו אחריו כבר חקרתי על שמעון זה ומצאתי שהוא מפרפיניאן ושנשא אשתו משם, וכיון שכן לא כל הימנו להוציאה משם ולהוליכה בקצות הארץ, וכדתנן בפרק שני דיני גזרות [כתובות קי א] שלש ארצות לנשואין יהודה ועבר הירדן והגליל אין מוציאין וכו', וכי תימא הרי שנינו [כתובות ק"י:] הכל מעלין לירושלים וזה הרי יכול לקיים שבועתו אם ילך לירושלים, ליתא שזה על מנת כן נשבע שיוכל לדור בדמשק ובאלכסנדריאה או בשיפרי, וכיון שאינו רשאי לצאת משם אלא על מנת לעלות לירושלים לא חיילא שבועה, שו"ת הר"ן סימן לח

You asked the following question: Reuven, Shimon, and Levi (fictitious names) got together, having been inspired to cross the [Mediterranean] sea and to draw close to Eretz Yisrael. They came before Shem and Ever (fictitious names) and swore before them while holding a holy object *al daatam* (i.e. relinquishing their right to seek an annulment from a *Bais Din* and giving them the sole power to annul their oath under the proper conditions). The following is the testimony of Shem and Ever: In the presence of the undersigned witnesses, Reuven, Shimon, and Levi took upon themselves a severe oath while holding a holy object in their hands, in the name of the G-d of Israel, according to the *daas* (i.e. acquiescence) of Hashem, the public, and Rav Yosef of Marseilles and Rabbi Chaim of France, who are residents of Jerusalem, and our *daas*, so that their oath would not be eligible to be annulled through the error or regret [of those who took the oath]. The terms of the oath were that they (Reuven, Shimon and Levi) would make the effort to travel to Cyrus via a particular ship that is presently docked in the port of Barcelona and is scheduled to soon make the voyage [to Cyprus] in the upcoming month of October or [possibly] November. This is all done with the intention to set up house, either in Eretz Yisrael, itself, or in some surrounding area such as Damascus or Alexandria, or Cyprus, and stay there for possibly a long time but perhaps, [depending on the circumstances,] for a short time. Presently,

Shimon regrets having made this oath as he sees that his wife refuses to follow him there. This is due to the influence of her relatives who convinced her not to follow her husband under any circumstances and neither to accept a *get* (divorce document) from him. [Now] it is extremely difficult for him to divorce his wife against her will, especially in light of the fact that [it is illegal to do so here and] he will be then subject to both physical punishment and monetary fines by the government. This is besides the difficulty of going through a divorce in general and certainly it would be terrible for him to abandon her and thereby making her an *aguna* (a deserted woman who cannot remarry). Furthermore, [Shimon] is concerned that she is pregnant. Because of all of the above, [Shimon] has full regret that he ever made his oath and he came [before you] to seek grounds for an annulment, arguing that if he had known that his wife would refuse to travel with him, he would have never taken such an oath. You [then] asked me to express my opinion in the matter if there were any way that this oath could be annulled. Furthermore, if there are grounds for annulment, does Shimon need the approval of Reuven and Levi [for such an annulment], as each one swore in order to insure the mutual pleasure and companionship of the others.

Response (*Teshuva*): I am a person who is fearful of issuing [lenient] rulings, and most certainly of issuing a lenient ruling in regards to an oath as severe as this one. This is something from which any sensitive person would flee as one flees from a snake. But what can I do? Before me lie two paths, each one of them very severe, i.e. the severity of [violating] an oath and the severity of deserting a wife. Consequently, I feel compelled to write to you my opinion. I am leaning to the opinion that this oath doesn't need to be annulled by a Torah scholar, as it is an oath [that compels one] to violate a commandment [of the Torah]. This is because a person is not allowed to desert his wife and to go where he chooses, as he is required to take care of her, as it is written (Exodus 21:10), “. . . her food, her clothing, and her times of marital relations he shall not diminish,” and as it is stated in *Perek Af Al Pi* (Kesubos 61:b). And if you are going to make the argument, “Well, let his wife follow him,” my response is as follows: I made inquiries regarding Shimon and found out that he is from Perpignon and his wife is also from there. Consequently, he doesn't have the right to force her to leave and make her travel to the ends of the earth, as we learned in a Mishna in *Shnei Dayanei Gezairos* (Kesubos 110a), “There are three lands in regards to marriage: Judah, the other side of the Jordan, and the Galilee. You cannot force a woman to move from one to the other . . .” And if you are going to argue, “We learned in a Mishna, ‘Anyone can be forced to move to Jerusalem,’ and he can fulfill his oath if he does move to Jerusalem,” [my response to you is:] That is not applicable here as he swore that he would be able to live in Damascus, or Alexandria, or Cyprus. Now since he isn't allowed to leave unless it would be on the [sole] condition of going up to Jerusalem, the oath is not valid.

. . . **Teshuvos HaRan Siman 38**